

Grzegorz Tokarz

Twój Ruch wobec polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej

Wschodnioznawstwo 8, 349-360

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Grzegorz Tokarz

Twój Ruch wobec polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej

Partia polityczna Twój Ruch należy do jednych z nowych ugrupowań, które pojawiły się na scenie politycznej III Rzeczypospolitej. Wywodzi się z partii o nazwie Ruch Palikota, której powstanie było konsekwencją odejścia posła Janusza Palikota z Platformy Obywatelskiej. Twój Ruch został powołany do życia w październiku 2013 (rejestracja listopad 2013 r.), w jego skład weszły m.in. również osoby tworzące lub działające w takich strukturach jak Sojusz Lewicy Demokratycznej, Stowarzyszenie Europa Plus, Unia Lewicy, Racja Polskiej Lewicy czy Zieloni¹.

Twój Ruch nie należy do ugrupowań, które w sposób konsekwentny i szczegółowy wytwarzają dokumenty dotyczące polityki partii, te, które powstały w dużej mierze mają charakter ogólnikowy, z tego też względu najskuteczniejszą metodą zbierania przez Autora informacji było sięgnięcie do wypowiedzi poszczególnych polityków tejże partii, które pojawiały się na łamach gazet, jak i w programach telewizyjnych i radiowych.

Zdaniem działaczy Twojego Ruchu polityka zagraniczna Kremla posiada znamiona działań tzw. „państwa okrażonego”. Polega to na tym, że Moskwa wszelkimi sposobami próbuje doprowadzić do uzależnienia od siebie wszystkich państw, z którymi graniczy. Dąży do tego, aby na kontynencie europejskim, jak i w Azji otaczały ją państwa buforowe. Takie działania, zdaniem polityków Twojego Ruchu, opisują kraj, którego granice polityczne nie są oparte na warunkach geograficznych. Jednocześnie państwo charakteryzuje się wielkim obszarem terytorialnym, za czym nie idzie ilość ludności².

Interesująca jest również hipoteza działaczy Twojego Ruchu, że w sposób efektywny można rządzić państwem rosyjskim tylko wtedy, gdy znajduje się ono w izolacji. Okres Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich może być tego przykładem, na początku XXI w. taka alternatywa jest już niemożliwa, ale próbuje się w jakimś stopniu działać w tym kierunku. W tym kontekście należy rozumieć

¹ *Nowa partia Palikota to Twój Ruch. Koniec Ruchu Palikota*, <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/nowa-partia-palikota-to-twoj-ruch-koniec-ruchu-palikota/3th8c> (30 IX 2014).

² M. Siwiec, *Logika Putina*, <http://mareksiwiec.natemat.pl/100617,logika-putina> (30 IX 2014).

stworzenie rodzimego Internetu, próbę wykreowania kultury, która stałaby w opozycji wobec tej charakteryzującej zachodnią część kontynentu³.

W analizach członków omawianej partii można znaleźć stwierdzenia, że polityka zagraniczna, którą prowadzi prezydent W. Putin opiera się na zasadach, które już setki lat temu zostały ustalone przez Moskwę. W tym kontekście piszą o czasach Iwana Groźnego, metodach, jakie on stosował⁴.

Zdaniem działaczy Twojego Ruchu, wśród wielu stałych, konstytuujących politykę zagraniczną Federacji Rosyjskiej, ważną rolę odgrywa następująca zasada: w wyniku waśni wewnętrznych w określonym, np. graniczącym z Rosją, kraju powstaje grupa osób, która dla własnych korzyści uzna, że korzystne będzie zwrócić się z prośbą o pomoc do władz Federacji Rosyjskiej. Zgodnie z zasadami jakie uznaje Kreml, należy ją poprzeć, wspierać autonomię, odrębność narodową, kulturową czy religijną protestujących. Jest jednak warunek, otóż społeczność ta musi podporządkować się Moskwie, zaakceptować jej dominującą pozycję⁵.

Politycy Twojego Ruchu podkreślają, że współczesna Rosja nie zapomniała swojej imperialnej przeszłości, stara się ją kultywować. Jednak porównanie wydarzeń z niedawnej historii i teraźniejszości nie wygląda najlepiej. Rosjanie wspominają zdobycie stolicy III Rzeszy Berlina, natomiast obecnie zwycięstwem, które się celebruje, jest przejście Krymu. Ten ostatni sukces nie jest może największy, ale biorąc pod uwagę ostatnie lata, jednym z nielicznych⁶.

Ważnym aspektem w analizach dotyczących Federacji Rosyjskiej jest sprawa bezpieczeństwa III Rzeczypospolitej. Asumpt do rozważań dała politykom tego ugrupowania sprawa wydarzeń na Ukrainie, w wewnętrzne sprawy której ingerują Rosjanie. Są oni przekonani, że obecność w strukturach natowskich i europejskich w niewielkim stopniu może zapewnić Polsce bezpieczeństwo w Europie Środkowo-Wschodniej. Przykładowo, w nowo powstałym państwie ukraińskim, po upadku Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pozostała broń jądrowa. Władze takich krajów jak Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Francja, Wielka Brytania czy Niemcy były zainteresowane, aby Ukraińcy pozbyli się tej broni. Ci ostatni zgodzili się, w zamian za co dostali gwarancje, że granice ich państwa zostaną nienaruszone. Nadzieje ukraińskie okazały się płonne, czego dowodem może być agresja rosyjska. Politycy Twojego Ruchu twierdzą wprost, że Ukraińcy zostali oszukani przez nie tylko kraje natowskie, ale również przez samą Rosję. W tym kontekście działacze polskiego ugrupowania podają pewien przykład, otóż wyobrazić można sobie sytuację, iż Rosja doprowadzi do aneksji

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Siwiec: Rosja będzie miała poważny problem, jeśli...* [19 III 2014], <http://www.wprost.pl/ar/440562/Siwiec-Rosja-bedzie-miala-powazny-problem-jesli/> (30 IX 2014).

⁶ M. Siwiec, *Do tanga trzeba dwojga*, <http://www.europaplus.org.pl/publicystyka/695-do-tanga-trzeba-dwojga-marek-siwiec.html> (30 IX 2014).

np. Lublina czy Olsztyna. Jaką Polacy mogą mieć gwarancję, iż Stany Zjednoczone udzielą pomocy III Rzeczypospolitej? Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że Polska znajdzie się w podobnej sytuacji co Ukraina, po zostanie sama⁷.

Biorąc pod uwagę bezpieczeństwo III Rzeczypospolitej, szczególnie przez pryzmat zagrożenia ekspansją rosyjską, politycy Twojego Ruchu stwierdzają, że obecność w Polsce wojsk Paktu Północnoatlantyckiego nie jest najlepszym rozwiązaniem. Przede wszystkim powstanie baz Sojuszu w III Rzeczypospolitej doprowadziłoby do tego, że Federacja Rosyjska poczułaby się zmuszona w określony sposób na to odpowiedzieć, zastosowane byłyby sankcje, które wpłynęłyby negatywnie na życie gospodarcze kraju. Podkreśla się, że rozsądnym rozwiązaniem byłoby natomiast stworzenie armii europejskiej, a gdyby udało się wprowadzić w życie ten pomysł, siły zbrojne Wspólnoty Europejskiej należałyby do najsilniejszych na świecie⁸.

W związku z tym, że obecność w strukturach euroatlantyckich nie gwarantuje rzeczywistego bezpieczeństwa zewnętrznego Polski, zastanowić się należy, jakie inne powziąć środki, które polepszyłyby pozycję państwa polskiego względem Rosji. Działacze Twojego Ruchu zastanawiają się, czy dobrym rozwiązaniem jest wzmacnianie sił zbrojnych III Rzeczypospolitej, prezes omawianej partii Janusz Palikot zauważał w maju 2014 r., że prezydent wraz z rządem, na czele którego stoi Donald Tusk zdecydowali, że przez najbliższych 10 lat na unowocześnienie wojska przeznaczy się ok. 130 mld złotych. Jednak ta suma niewiele znaczy z kwotami, jakie wydają na uzbrojenie Rosjanie. Ci ostatni mają wydawać na ten cel rocznie około 70 mld euro. Oznacza to, zdaniem polityka Twojego Ruchu, że w ciągu tych lat przewaga w dziedzinie uzbrojenia zwiększyłaby się, na rzecz Rosji, trzydziestokrotnie. Zatem biorąc pod uwagę polskie możliwości, przekonanie, że polska armia jest w stanie zapewnić bezpieczeństwo Polakom jest iluzoryczne⁹.

Pisząc o ewentualnych zwiększonych wydatkach na armię poseł J. Palikot podawał kolejny aspekt, który powinien być brany pod uwagę uwzględniając sytuację na Ukrainie. Warto przytoczyć fragment wypowiedzi sejmowej:

jeśli dzisiaj państwo myślicie, że zwiększone nakłady na armię uchronią w przyszłości Polskę przed tym, by Putin zajął Olsztyn lub Trójmiasto, to jesteście

⁷ Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu. Posiedzenie nr 67, 8 V 2014 r. (2 dzień obrad), 17 punkt porządku dziennego: *Informacja ministra spraw zagranicznych o założeniach polskiej polityki zagranicznej w 2014 r. Przemawia Janusz Palikot.*

⁸ *Wincenty Elsner w „To Był Dzień. Otwarcie”: powinniśmy skupić się na budowie armii europejskiej*, <http://twojrucho.eu/wiadomosci/media/wincenty-elsner-w-byl-dzien-otwarcie-powinnismy-skupic-sie-na-budowie-armii-europejskiej> (30 IX 2014).

⁹ Wypowiedzi... *Przemawia Janusz Palikot.*

w błędzie. Bo gdyby przy tym samym stopniu rozwoju gospodarki armia na Ukrainie byłaby dzisiaj na wyższym poziomie, to wiecie co mielibyśmy? Więcej zabitych. Nie 100 zabitych na Majdanie, tylko 100 tys. Zniszczonych byłoby nie kilka budynków, tylko kilka miast¹⁰.

Bezpieczeństwo Polski, względem Rosji, zapewnić może wejście III Rzeczypospolitej w strefę euro, działacze Twojego Ruchu określają ją nawet jako swoistego rodzaju „tarczę raketową”. W rzeczywistości ochronić Polaków może jedynie czynnik ekonomiczny, znowu pojawia się w tym kontekście (co wydaje się zupełnie zrozumiałe) wątek ukraiński. Otóż polskie bezpieczeństwo gwarantuje to, że Polacy mają rozwinięte relacje gospodarcze z Niemcami, należy coraz bardziej rozwijać te kontakty, stwarzać ciągle nowe relacje gospodarcze między Berlinem i Warszawą, lub tą ostatnią a Paryżem czy Londynem. Polski zysk na Wschodzie z tego względu polegałby na tym, iż ewentualne zagrożenie rosyjskie, ekspansja tego kraju na tereny Polski, zagroziłaby interesom państw Zachodu, musiałoby to wywołać ich reakcję, dużo silniejszą, niż na działania Federacji Rosyjskiej na Ukrainie¹¹.

Politycy Twojego Ruchu zabierają głos w sprawie ewentualnego uniezależnienia się III Rzeczypospolitej od dostaw gazu ziemnego ze strony Rosji, miałyby to wzmocnić bezpieczeństwo kraju. Jednak projekty, które promuje polski rząd są co najmniej kontrowersyjne. Otóż rząd D. Tuska zamierza w perspektywie zbudować w Polsce elektrownię atomową, co, po pierwsze, będzie generować ogromne koszty, po drugie, jest to sprawa odległej przyszłości, a po trzecie, z dużym prawdopodobieństwem będzie nieopłacalne. Przede wszystkim nie ograniczy polskiej zależności od Moskwy, gdyż elektrownia potrzebuje uranu, a zdaniem polityków Twojego Ruchu, jesteśmy skazani na zakup tego pierwiastka w Rosji. Również oparcie polskiej energetyki na węglu kamiennym nie zerwie powyższego uzależnienia. Pamiętać przecież należy, że surowiec ten sprowadzamy z Rosji, gdyż wydobycie rodzime jest nieopłacalne¹².

Jednocześnie działacze Twojego Ruchu w sposób jednoznaczny wypowiadali się o polityce Władimira Putina względem Ukrainy. Ich zdaniem poglądy, jakie są często powielane w mediach prorosyjskich, ale również i zachodnich, czy obecne wśród niektórych polityków przekonanie, iż prezydent Rosji jest wybitnym graczem politycznym, który odnosi szereg zwycięstw, są głęboko przesadzone. Stwierdzają (marzec 2014 r.), iż jest on człowiekiem przegrany. Przede wszystkim poniósł wielką klęskę polityczno-militarną, nie był w stanie opanować, a do

¹⁰ Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu. Posiedzenie nr 62, 5 III 2014 r. (1 dzień obrad). 1 punkt porządku dziennego: *Informacja Prezesa Rady Ministrów w sprawie aktualnej sytuacji na Ukrainie. Przemawia Janusz Palikot.*

¹¹ Wypowiedzi... *Przemawia Janusz Palikot.*

¹² *Ibidem.*

tego dążył, całej Ukrainy. Obecnie próbuje uzyskać dla Federacji Rosyjskiej jak największą liczbę terenów należących do Ukrainy, przyciągnąć je do swojego imperium¹³.

Również w tym kontekście działacze Twojego Ruchu zauważają, iż prezydent Federacji Rosyjskiej postanowił budować – i takie też obietnice składał, iż odbuduje silną, zjednoczoną Rosję, przy czym jego działania miały charakter niebezpiecznej gry politycznej. Groźnej, gdyż postawił wszystko na jedną szalę, nie ma w tym przypadku miejsca na kompromisy, albo się zwycięży (podporządkuje się całkowicie Ukrainę), albo też przegra z kretesem, a tym samym wiele się utraci. W kontekście takiego myślenia traktować można np. prośbę W. Putina skierowaną do parlamentu o zgodę na użycie siły wobec państwa ukraińskiego¹⁴.

Zauważano, iż Rosjanie byli przekonani, że Ukraina, w wyniku wydarzeń na Euromajdanie sama się rozpadnie, tym samym Kreml uzyskałby szerokie możliwości działania, jednak ten scenariusz „nie wypalił”. W. Putin w rzeczywistości nie miał tam żadnego rosyjskiego zaplecza, zatem odwołano się do siły wojskowej¹⁵.

Politycy Twojego Ruchu stwierdzają, iż celem Federacji Rosyjskiej jest spowodowanie, by Ukraina stała się klasycznym państwem upadłym. Z tego też względu Rosjanie dążą do tego, aby terroryzm zagnieździł się na całym obszarze tego państwa. Panujący chaos osłabi Ukrainę, czyniąc ją bezbronną wewnątrz i zewnętrznie. Przemoc ma zawitać do każdej miejscowości¹⁶.

Jednocześnie członkowie Twojego Ruchu potrafią w sposób jednoznacznie krytyczny, za pomocą mocnych słów, określić politykę Kremla wobec Kijowa. Można znaleźć w ich wypowiedziach porównanie działań Rosjan wobec Ukraińców do akcji pacyfikacyjnej ukraińskich sił bezpieczeństwa Berkutu wobec tych, którzy protestowali na Majdanie. Myślenie naczelnych władz rosyjskich, w tym przede wszystkim prezydenta W. Putina charakterystyczne jest dla czasów stalinowskich¹⁷.

Pisząc o sprawie Krymu, a szczególnie polityce Rosji w stosunku do tego Półwyspu, politycy Twojego Ruchu odwołują się do doświadczeń z przeszłości. Przede wszystkim stwierdzają, że Kreml miał wiele udogodnień, jeśli chodzi

¹³ Marek Siwiec „Gościem Radia Zet”: Zachód powinien napisać nowy scenariusz relacji z Rosją, <http://twojruch.eu/wiadomosci/media/marek-siwiec-gosciem-radia-zet-zachod-powinien-napisac-nowy-scenariusz-relacji-z-rosja> (30 IX 2014).

¹⁴ Marek Siwiec w „Faktach po Faktach”: Putin walczy nie o Krym, ale o siebie, <http://podkarpackie.twojruch.eu/wiadomosci/wiadomosci/marek-siwiec-w-faktach-po-faktach-putin-walczy-nie-o-krym-ale-o-siebie> (30 IX 2014).

¹⁵ (ks), Marek Siwiec: Ukraina się nie rozpadła, stąd działania Rosji, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1342,title,Marek-Siwiec-Ukraina-sie-nie-rozpadla-stad-dzialania-Rosji,wid,16442111,wiadomosc.html> (30 IX 2014).

¹⁶ M. Siwiec, *Parlament Europejski, Debaty, środa, 16 kwietnia 2014 r. – Strasburg*, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140416+ITEM-005+DOC+XML+V0//PL&language=pl&query=INTERV&detail=3-059-000> (30 IX 2014).

¹⁷ Marek Siwiec w „Faktach po Faktach”...

o możliwość działania na tej ziemi, nawet kiedy należała ona formalnie i de facto do Ukrainy, stacjonowały tam rosyjskie siły zbrojne, kwestie tranzytowe były załatwione po myśli Moskwy. W rzeczywistości hasła przejęcia i atak na Krym przypominały żądania Niemiec hitlerowskich wobec Polski w 1939 r., aby II Rzeczpospolita zgodziła się na korytarz do Gdańska. Rosji chodzi o aneksję całej Ukrainy, półwysep jest swoistego rodzaju wstępem, próbą sił¹⁸.

Ciekawym aspektem, biorąc pod uwagę porównania, jakie odnośnie interwencji Rosji na Krymie podają politycy Twojego Ruchu, jest to, że opisuje tę akcję jako „marną kopię Majdanu”¹⁹.

Politycy Twojego Ruchu zgadzają się z opiniami obozu rządzącego w Polsce w sprawie polityki Federacji Rosyjskiej wobec Krymu. Jednoznacznie stwierdzają, odwołując się do niedawnej historii Europy, że aneksja Krymu to taki „anschluss”, który Niemcy nazistowskie zastosowały w przypadku Austrii. Szczególnie niepokoi ich fakt, że Rosjanie zdecydowali się na zmianę granic, fakt taki nie miał precedensu w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, została złamana zasada państwa suwerennego. Co ciekawe, stwierdzają przy tym, iż nie można w podobny sposób traktować odłączenia Kosowa od Serbii, uznają, że jest to inny przypadek, przy czym nie rozwijają tego tematu²⁰.

Zdaniem polityków Twojego Ruchu tak ostre zaangażowanie się Rosji w wewnętrzne sprawy Ukrainy przyniosą niekorzystne dla tej pierwszej efekty w kontaktach z innymi, sąsiadującymi krajami. W tym kontekście wymienić należy Białoruś, Kazachstan czy Azerbejdżan. Przywódcy tych państw muszą zacząć się obawiać, że scenariusz ukraiński może zostać powtórzony u nich. Przecież można sobie wyobrazić, że w krajach, które współtworzyć będą Unię Euroazjatycką uaktywni się mniejszość rosyjska, która podejmie działania secesyjne, Kreml zaś w odpowiedzi udzieli im pomocy²¹.

Niewątpliwie aktywność Rosji na wschodniej Ukrainie musiała wpłynąć na poglądy Twojego Ruchu dotyczące środków zaradczych. Działacze ustosunkowali się do pomysłu sankcji, jakie mogłyby zostać wprowadzone wobec Federacji Rosyjskiej, np. Marek Siwiec uznał w marcu 2014 r. iż wprowadzenie ich w życie nie jest dobrym pomysłem. Stwierdził, że bynajmniej, kraj ten nie jest izolowany na arenie światowej, co więcej, sankcje mogłyby mieć zupełnie inny skutek, izolacja tego kraju doprowadziłaby do tego, że Rosjanie znaleźliby się w ślepych zaułku, tym samym staliby się mniej obliczalni, uznaliby, że nie mają nic do stracenia.

¹⁸ K. Lepczyński, *Siwiec: Krym jak żądanie korytarza do Gdańska przed wojną*, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,15555421,Siwiec_Krym_jak_zadanie_korytarza_do_Gdanska_przed.html?order=najfajniejsze_odwrotnie (30 IX 2014).

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ W. Elsner, *Blog, Urlop na Krymie* [18 III 2014], http://www.wprost.pl/blogi/wincenty_elsner/?B=3004 (30 IX 2014).

²¹ J. Palikot, *Ukraino, duszo ty nasza*, „Fakty i Mity” 2014, nr 30.

Jednocześnie wiceprzewodniczący Twojego Ruchu stwierdził, że kraje Zachodu, jak i Stany Zjednoczone, powinny wypracować nowy scenariusz relacji z Moskwą, zakładający zwiększenie relacji z tym krajem, lub też ich ograniczenie. Owszem, sankcje mogą odgrywać pewną rolę, jednak odnoszą się one przede wszystkim do określonych osób, posiadających wpływy czy to w świecie gospodarczym, czy też politycznym. Jednak nie mają one większego znaczenia, jeśli weźmie się pod uwagę geostrategię. Można być pewnym, iż takie sankcje w żaden sposób nie wpłyną na rządzących Rosją, aby opuścili Krym²².

Jednak konsekwencją polityki prezydenta Federacji Rosyjskiej może być znalezienie się tego państwa w izolacji. Pamiętać przy tym należy, że pod względem gospodarczym Rosja jest w silny sposób związana z państwami m.in. Europy Zachodniej, zatem musi brać pod uwagę to niebezpieczeństwo²³.

Środowiska związane z Twoim Ruchem analizują politykę, jaką w stosunku do Federacji Rosyjskiej prowadziła Wspólnota Europejska. Stwierdzają, że przez ostatnie 20 lat UE składała różnego rodzaju propozycje współpracy, które były korzystne dla obu stron. Wymieniają m.in. „Partnerstwo dla modernizacji”, przy czym podkreślają, że władze rosyjskie w stosunku do większości z nich podchodziły negatywnie. Wspomniane Partnerstwo należało do jednych z ostatnich prób porozumienia się Zachodu z Kremlem, jego pomysł wynikał z faktu, iż w Rosji nie zostały wprowadzone mechanizmy demokratyczne, charakterystyczne dla państw należących do UE. Projekt ten zakładał, że państwa Zachodu nie będą ingerować w sprawy polityczne Federacji Rosyjskiej, głównie zaś chodziło o kwestie związane z demokratyzacją tego państwa. Miano nadzieję, że dzięki temu Kreml zdecyduje się uporządkować kwestie związane z gospodarką, tak, aby były one zgodne z prawem międzynarodowym. Wydawało się, że projekt ten przyniesie wymierne rezultaty, dość wspomnieć, że Rosja została przyjęta do WTO. Ostatecznie jednak program „Partnerstwo dla modernizacji” należy potraktować jako porażkę. Wynikało to z kilku przyczyn, po pierwsze: stał się ofiarą korupcji, jaka miała miejsce w Rosji, po drugie: tamtejszy system sędowniczy w sposób niesprawiedliwy traktował przedsiębiorców z zagranicy, po trzecie: kwestie gospodarcze traktowano przez pryzmat polityczny, po czwarte: zyski ze sprzedaży surowców naturalnych usztywniały pozycję Kremla, stawał się on bardziej ekspansywny²⁴.

Wśród polityków Twojego Ruchu pojawiały się opinie, że W. Putin współpracując z UE, w rzeczywistości ją oszukał. Władze rosyjskie tylko udawały, że chcą w sposób pokojowy, zgodny z prawem międzynarodowym nawiązywać

²² Marek Siwiec „Gościem Radia Zet”: Zachód powinien napisać nowy scenariusz relacji z Rosją, <http://twojruch.eu/wiadomosci/media/marek-siwiec-gosciem-radia-zet-zachod-powinien-napisac-nowy-scenariusz-relacji-z-rosja> (30 IX 2014).

²³ (ks), *op.cit.*

²⁴ M. Siwiec, *Do tanga...*

relacje z innymi krajami. Swoistego rodzaju „dzwonkiem alarmowym” była wojna w Gruzji, jednak zlekceważono ten sygnał, uznając, że jest to tylko epizod²⁵.

Analizując wpływ polityki rosyjskiej na Ukrainę, działacze Twojego Ruchu zastanawiają się, jakie może ona mieć konsekwencje dla UE. Niewątpliwie, organizacja ta stanęła przed trudnym dylematem, który musi wpłynąć na jej przyszłość. W tym kontekście, odwołując się do filozoficznego określenia, „co cię nie zabije, to cię wzmocni”, istnieją tylko dwie możliwości, albo prezydentowi Federacji Rosyjskiej uda się na trwale podzielić państwa tworzące Wspólnotę Europejską, co zresztą robi, kontaktując się z poszczególnymi krajami, unikając zaś relacji z Brukselą, lub też UE uda się zatrzymać proces polaryzacji, tym samym stanie się bardziej zintegrowana, a w konsekwencji mocniejsza²⁶.

Zauważyć należy, że politycy Twojego Ruchu twierdzą, iż są możliwe działania, które doprowadzić mogą do osłabienia ekspansywnej polityki Federacji Rosyjskiej. Jednak nie mają one nic wspólnego z ewentualną akcją zbrojną, jaką np. mógłby podjąć Pakt Północnoatlantycki. Mają na myśli interwencję gospodarczą, a przede wszystkim wpłynięcie na giełdę w Moskwie, rozchwianie jej, a także osłabienie kursu rubla. W krótkim okresie czasu (kilka tygodni) politycy rosyjscy stanęliby przed widmem krachu finansowego, zagrożiłaby im utrata rezerw²⁷.

W tym kontekście wspominają o mającym miejsce, ich zdaniem, finansowym ataku Stanów Zjednoczonych na Federację Rosyjską, konsekwencją tego było osłabienie rosyjskiej waluty, zmusiło to do działania Centralny Bank Rosji, który w ciągu jednego dnia wydał 10 mld na uspokojenie sytuacji. Spowodowało to również, iż retoryka wojenna W. Putina odnośnie Ukrainy osłabła²⁸.

Innymi działaniami, które należałoby podjąć jest zmniejszenie przez kraje zachodnioeuropejskie importu ropy naftowej z terenów Federacji Rosyjskiej, co Rosjanie odczuliby bardzo boleśnie. Inne kroki to postawić Moskwę przed wyborem, albo ograniczy swoje imperialne zapędy, lub też zostanie usunięta z takich struktur jak G-8 czy Rada Europy. Politycy Twojego Ruchu postulują potrzebę działań skierowanych przeciwko poszczególnym ważnym osobistościom kreującym politykę Kremla. Proponują zajęcie kont (znajdujących się w bankach zachodniej Europy) prezydenta Federacji Rosyjskiej i innych prominentnych polityków z tego kraju²⁹.

Powyższe opinie nie oznaczają, że działacze omawianej polskiej partii odcinają się od ewentualnych działań Paktu Północnoatlantyckiego, co więcej, poddają

²⁵ (zel), *Marek Siwiec: daliśmy się zwieść Putinowi*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1329,opage,6,title,Marek-Siwiec-dalimy-sie-zwiesc-Putinowi,wid,16582328,wiadomosc.html> (30 IX 2014).

²⁶ *M. Siwiec, Parlament...*

²⁷ *Giełda i rubel. Blog Janusza Palikota* [4 III 2014], <http://palikot.blog.onet.pl/2014/03/04/gielda-i-rubel/> (30 IX 2014).

²⁸ *J. Palikot, op.cit.*

²⁹ *Rosja nie wycofa się tak po prostu*, <http://www.tvp.info/14224008/rosja-nie-wycofa-sie-tak-po-prostu> (30 IX 2014).

pomysł, aby Sojusz udzielił państwu ukraińskiemu gwarancji bezpieczeństwa. W tym kontekście widzą zadanie dla III Rzeczypospolitej, która powinna wystąpić z takim wnioskiem. Jeszcze innym środkiem mogłoby być przyjęcie Ukrainy na specjalnych prawach do NATO, lub chociaż określenie, kiedy jest możliwe przyjęcie tego kraju do tegoż Sojuszu³⁰.

Analizując środki, które można było przedsięwziąć wobec ekspansywnej polityki rosyjskiej, politycy Twojego Ruchu podejmują „kartę” turecką. Otóż prezydent Bronisław Komorowski w marcu 2014 r. przebywał z wizytą w Turcji. Janusz Palikot zauważył w tym kontekście, że strona polska mogłaby wpłynąć na Ankarę, znaleźć tam sojusznika w walce z Federacją Rosyjską, przecież, jego zdaniem, państwo to, ze względów geopolitycznych, jest zainteresowane w tym, co się dzieje na Krymie. Nie należy także zapominać, że kraj ten posiada wielką armię, jedną z największych z państw tworzących Pakt Północnoatlantycki³¹.

Działacze Twojego Ruchu stwierdzają, że działania państw zachodnich, a przede wszystkim sankcje wobec Rosji za wspieranie irredenty na Ukrainie doprowadzą do zmian w polityce Kremla. Bynajmniej, nie chodzi w tym przypadku o wycofanie się z imperialnej polityki, Rosjanie zaczną dywersyfikować swój handel, w większym stopniu Federacja wzmocni swoje relacje z państwami azjatyckimi. Pamiętać należy, że w tych ostatnich prawa człowieka nie należą do najbardziej przestrzeganych, zatem dla tamtejszych przywódców „humanizm” rosyjski nie będzie mieć większego znaczenia³².

Dla działaczy Twojego Ruchu ekspansja Federacji Rosyjskiej musi zmusić polskie elity rządzące do zmian w dotychczasowej polityce zagranicznej, przede wszystkim trzeba odejść od założenia, iż należy kontynuować, konserwować, korzystać z tego, co wypracowały poprzednie rządy w relacjach polsko-rosyjskich. Istnieje niebezpieczeństwo, że, jak twierdzą politycy Twojego Ruchu, współczesna polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej może być pasożytem „żerującym” na działaniach z poprzednich lat. Kluczową kwestią jest modernizacja, należy podjąć takie działania, żeby ewentualny atak Rosji na Polskę był potraktowany przez państwa zachodnie jako agresja Federacji Rosyjskiej na cały zachodni kontynent europejski³³.

Rozwiązaniem, które powinna promować Polska na Zachodzie, a tym samym zabezpieczyć się przed imperialnymi ambicjami Kremla jest stworzenie europejskiej, wspólnej polityki energetycznej. Zmieniłoby to zarówno ceny, jakie narzuca państwo rosyjskie, jak i przemodelowaniu uległyby dotychczasowe reguły gry. Rządzący Rosją nie rozmawialiby już tylko z Polską, korzystali z tego, iż jest ona

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

³² M. Siwiec, *Logika Putina...*

³³ *Priorytety wynikające dla Polski z kryzysu krymskiego*, <http://twojruch.eu/wiadomosci/wolnosc/priorytety-wynikajace-dla-polski-z-kryzysu-krymskiego> (30 IX 2014).

relatywnie dużo słabszą stroną. Teraz ich partnerem byłaby cała Europa i stojąca za nią siła. Dobrym rozwiązaniem byłoby również, gdyby np. Prezes Rady Ministrów porozumiał się ze stroną niemiecką, czego konsekwencją byłoby wspólne kupowanie gazu³⁴.

Politycy Twojego Ruchu krytycznie oceniają wypowiedzi polityków reprezentujących ugrupowania opozycyjne, a które dotyczą polityki prowadzonej przez przywódców Federacji Rosyjskiej. W tym kontekście należy wymienić opinie Jarosława Kaczyńskiego, który miał podkreślać, że sytuacja, w której znalazła lub może się znaleźć Polska w wyniku kryzysu krymskiego jest bardzo trudna. Janusz Palikot starał się stonować te wypowiedzi, stwierdzał, że owszem, mamy do czynienia z dużymi problemami, ale Rosja nie stała się stroną w konflikcie zbrojnym. Natomiast głos J. Kaczyńskiego może przynieść Polsce wymierne straty, otóż kapitał międzynarodowy, przedsiębiorstwa zagraniczne zaczną traktować III Rzeczpospolitą jako kraj, który graniczy z teatrem działań wojennych, że sam jest zagrożony. Konsekwencją może być niechęć do inwestycji w Polsce³⁵.

Jednocześnie zarzuca się Prawu i Sprawiedliwości, jak i ekipie rządowej, iż ich stosunek do Rosji jest nieadekwatny do możliwości. Pamiętać należy, że III Rzeczpospolita sama, w pojedynkę, nie jest w stanie w żaden sposób wpłynąć na politykę Kremla, zarówno J. Kaczyński, jak i Donald Tusk, jak piszą działacze omawianej partii, jedynie „prężą mięśnie”. Jedyne co Polska może zrobić to działania, które wcześniej uzyskały poparcie UE lub Paktu Północnoatlantyckiego³⁶.

Działalność polskiego rządu wobec Federacji Rosyjskiej przynosi negatywne konsekwencje dla gospodarki III Rzeczpospolitej, w tym kontekście wymieniają działania zarówno premiera D. Tuska jak i ministra spraw zagranicznych Radosława Sikorskiego. Konsekwencją ich polityki jest, po pierwsze: przedsiębiorstwo Mlekovita nie wysyła już części produktów do wschodniego sąsiada, po drugie: nie sprzedajemy do Rosji wieprzowiny i wołowiny, po trzecie: załamał się eksport polskich jabłek³⁷.

Zauważyć jednak należy, że działacze Twojego Ruchu krytycznie podchodzą do tej aktywności polityków polskich, która może stwarzać wrażenie, że popiera się działania W. Putina na Krymie. W tym kontekście wspomnieć należy o wizycie posła Sojuszu Lewicy Demokratycznej Kępińskiego, który stwierdził m.in., że atmosfera na tym półwyspie jest podobna do tej, jaka miała miejsce w Polsce w 1989 r. Zdaniem działaczy Twojego Ruchu poseł dał się wykorzystać, aby za-

³⁴ Janusz Palikot w „Kropce nad i”: nie pytajcie nas, czy chcemy przelewać krew, to obrzydliwe, <http://twojruch.eu/wiadomosci/media/janusz-palikot-w-kropce-nad-i-nie-pytajcie-nas-czy-chcemy-przelewac-krew-obrzydliwe> (30 IX 2014).

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Wincenty Elsner w...

legitymizować bezprawne zmiany, jakie miały miejsce na Krymie. Co ciekawe, ewentualne prorosyjskie sympatie posła przenosi na całą formację, odwołując się np. do wypowiedzi Leszka Millera, który pozytywnie wspominał rządy Władysława Gomułki czy Edwarda Gierka³⁸.

Ważną sprawą, o charakterze gospodarczym, która wywołała napięcia między Polską a Federacją Rosyjską był problem afrykańskiego pomoru świń. Strona rosyjska wprowadziła embargo na polskie produkty wieprzowe, które dotychczas znajdowały odbiorców w tym kraju, jako argument podając, iż tę chorobę wykryto u jednego dzika, który został znaleziony na wschodnich terenach III Rzeczypospolitej. Politycy Twojego Ruchu formułują w tym kontekście kilka opinii, po pierwsze, najczęściej zachorowań na pomór afrykański miało miejsce w Federacji Rosyjskiej, po drugie, państwo to nie potrafi samo poradzić sobie z tym problemem, winę zaś przerzuca na Polskę, po trzecie, działania rosyjskie mają charakter polityczny. Otóż przywódcy rosyjscy chcą ukarać III Rzeczpospolitą za jej aktywność w obronie interesów ukraińskich³⁹. Politycy omawianego ugrupowania podkreślają, iż działania w tej dziedzinie Rosji przynoszą wymierne straty dla polskiego rolnictwa, podkreślają, że rocznie Polska wysyła na Wschód (Rosja, Białoruś i Azja) produkty wieprzowe o wartości około 300 mln euro. Obliczyli również, że dziennie około 6 tys. ton omawianych produktów pozostaje w Polsce, zamiast zostać wysłanych za granicę. Odbija się to na rynku wewnętrznym, dość wspomnieć, że szereg przedsiębiorstw w Polsce znalazło się w trudnej sytuacji finansowej, o 27% spadła cena kilograma mięsa w Polsce⁴⁰.

Bardzo interesujący wpis można znaleźć na stronie internetowej Twojego Ruchu, a którego autorem jest działacz tej partii Artur Dębski. Sprawa dotyczy ujawnienia dokumentu *Raport o działaniach żołnierzy i pracowników WSI*, autorstwa ekipy zarządzanej przez Antoniego Macierewicza. Otóż poseł A. Dębski stwierdzał, że to właśnie z inicjatywy A. Macierewicza doszło do przetłumaczenia tego dokumentu na język rosyjski. Działalność likwidatora WSI w sposób negatywny wpłynęła na sytuację III Rzeczypospolitej. Polityk Twojego Ruchu w tym kontekście postawił kilka pytań, po pierwsze: jak dostarczano tłumaczom teksty, po drugie: jaki był cel tłumaczenia, po trzecie: z kim mieli powiązania tłumaczący. Powyższe sugestie można zrozumieć podając tytuł omawianego internetowego wpisu – „Kolaboracja z Rosjanami”⁴¹.

³⁸ W. Elsner, *Blog...*

³⁹ *W obronie polskich świń*, <http://twojruch.eu/wiadomosci/praca/w-obronie-polskich-swin-apel-do-europarlamentarzystow> (30 IX 2014).

⁴⁰ A. Rybakowicz, *Stanowisko w sprawie wykrycia w Polsce wirusa afrykańskiego pomoru świń i związanego z tym kryzysu w branży mięsnej*, <http://twojruch.eu/wiadomosci/stanowiska/stanowisko-w-sprawie-wykrycia-w-polsce-wirusa-afrykanskiego-pomoru-swin> (30 IX 2014).

⁴¹ A. Dębski, *Kolaboracja z Rosjanami?*, <http://twojruch.eu/wiadomosci/zaufanie/kolaboracja-z-rosjanami> (30 IX 2014).

Wśród wypowiedzi działaczy Twojego Ruchu pojawiły się również wątki pojednawcze w stosunku do wschodniego sąsiada, co ciekawe, znaleźć w nich można nie tylko odcinanie się od polityków, ale również relacji międzypaństwowych. Jan Hartman stwierdził: „Polska, Ukraina i Rosja to nie tylko państwa, to również narody, które są ze sobą w przyjaźni i będą ze sobą w przyjaźni. Politycy nie mogą stanąć na przeszkodzie przyjaźni między narodami”⁴².

Jednocześnie zauważali, że konfliktując się z Federacją Rosyjską, pamiętać należy o kluczowym fakcie. Otóż państwo to jest sąsiadem Polski (i najprawdopodobniej się to nie zmieni), Polacy będą musieli w przyszłości odnowić swoje relacje z Rosjanami, przede wszystkim na płaszczyźnie gospodarczej. Również pamiętać trzeba, iż także w przyszłości będziemy sprowadzać z tego kraju gaz ziemny⁴³.

Podsumowując, wspólnym mianownikiem dla polityków Twojego Ruchu jest przekonanie, że Rosja jest naszym sąsiadem, prowadzi imperialną politykę i stanowić może zagrożenie dla państwa polskiego. Jednak metody, które mają zabezpieczyć bezpieczeństwo III Rzeczypospolitej, jak również w jaki sposób reagować na ekspansję Moskwy, są już bardzo różne.

Summary

Grzegorz Tokarz

Your Movement Party against the foreign policy of the Russian Federation

The main aim of this article is to show the relation Your Movement Party to Russian foreign policy. According to politicians from this left-wing and anticlerical political party, Russia has an imperial policy and may pose a threat to Poland.

Grzegorz Tokarz – dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, adiunkt w Zakładzie Studiów nad Geopolityką w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego

⁴² *Priorytety wynikające dla Polski...*

⁴³ *Janusz Palikot w „Kropce nad i”...*